כא: שבועות שתים פרק שלישי שבועות

ומה ראית מסתברא כו'. פי' נקונט' דלמא דאתא נמי למעוטי אכלתי ולא אכלתי ואין ומה ראית פירוש דטפי הוה לן לאוקמה כולה כר' ישמעאל ומיהו לפרש ומה ראית פירוש דתרוייהו למעוטי אכלתי ולא אכלתי וריש לקיש דומיא דסיפא דתרוייהו למעוטי אכלתי ולא אכלתי וריש לקיש דרשינן לשון כאם אינו ענין: **ור"ע היא דמחייב.** קרבן על שעבר ומיהו בשבועת שוא מודה דליתי בה קרבן אף ע"ג דדריש ריבוי ומיעוטי ואתרכאי שבועת ביטוי לשעבר אהני מיעוטא לשבועת שוא שהוא ניכר דבר שאי אפשר כדאמרינן לקמן (דף כו.) ומאי מיעטו מיעטו מצוה דהוא שבועת שוא דכתיב' קאי ומני נשבע לבטל את המצוה בשבועת שוא: **אלא למעוטי אוכל ולא אכל ממלקות.** והכי קאמר זו היא לא אוכל ואכל דחייבין על זדונה מכות דהוה ליה לאו שיש בו מעשה אכל אוכל ולא אכל לא לקי: **ומאי שנא.** כלומר היכי משמע מתמיתין דלמעוטי אוכל ולא אכל (א) דלמא למעוטי נמי אכלתי ולא אכלתי ותיקשי לך: **ממעט לשעבר.** כתמיה: **איבעיא להו ר' עקיבא.** דלמד כמתמיה(ב) סתם אכילה דשבועה בכל שהוא: **בכל הסורה.** בכל אחר איסורין נמי כר"ש סבירא ליה דלמד סתם אכילה שבכל התורה כל שהוא: **דאינו ר"ש אומר כל שהוא.** בכל האיסורין: **למכות.** בהתראה: **ולא אמרו בכזיתים.** הלכה למשה מסיני אלא לענין קרבן דשגגת כרת הלכך הכא אפי' לקרבן דקרבן שבועה על חילוף שבועה בא וכיון דאכילה בכל שהוא היא הרי אסר עצמו בשבועתו בכל שהוא ובשאכל כל שהוא החליף את שבועתו: **וכדין הוא דליפלגו בשלמא.** בשאר איסורין ולמלקות בפלוגתיה דר"ש ורבנן: **ואי דליפלגו הכא להודיעך כוחן דרבנן דאף ע"ג דאיכא למימר הואיל ומפרש חייב סתם נמי חייב קא משמע לן דפטורי** אי דלמא בעלמא כרבנן סבירא ליה והכא היינו טעמא הואיל ומפרש חייב סתם נמי חייב ת"ש דאמרו לו לר"ע היכן מצינו באוכל כל שהוא חייב שזה חייב ואם איתא לימא להו אנא בכל התורה כולה כר"ש סבירא לי לדבריהם דרבנן קאמר להו לדידי בכל התורה כולה כר"ש סבירא לי לדידכו אודו לי מיהא הואיל ומפרש חייב סתם נמי חייב ואמרו ליה רבנן לא תא שמע (ג) ר"ע אומר שישרה פתו ביין ויש בה כדי לצרף כזית חייב ואי סלקא דעתך בעלמא כר"ש סבירא ליה למה לי לצרף ועוד תנן (ד) שבועה שלא אוכל ואכל גבילות וטריפות שקצים ורמשים חייב ור' שמעון פוטר והוינן בה (ה) אמאי חייב מושבע מהר סיני הוא רב ושמואל ור' יוחנן דאמרי אימא סיפא זו היא שבועת שוא שחייבין על זדונה מכות ועל שגגתה פטור זו היא למעוטי אכלתי ולא אכלתי מאי מאי לאו למעוטי אכלתי ולא אכלתי דלא לקי לא זו היא דעל שגגתה פטור מקרבן אבל אכלתי ולא אכלתי על שגגתה חייב קרבן ור"ע היא דמחייב לשעבר כלהבא הא אמרת רישא ר' ישמעאל היא רישא רבי ישמעאל וסיפא רבי עקיבא כולה ר"ע ורישא לאו למעוטי אכלתי ולא אכלתי מקרבן אלא למעוטי אוכל ולא אכל ממלקות אבל קרבן מיחייב ומאי שנא מסתברא קאי בלהבא ממעט להבא קאי בלהבא ממעט לשעבר: שבועה שלא אוכל ואכל כל שהוא חייב כו': איבעיא להו ר"ע בכל התורה כולה כר"ש ס"ל דמחייב במשהו (ו) דתניא ר"ש אומר כל שהוא למכות ולא אמרו כזית אלא לענין קרבן ובדין הוא דבעי איפלוגי בעלמא והאי דקא מיפלגי הכא להודיעך כוחן דרבנן דאף ע"ג דאיכא למימר הואיל ומפרש חייב סתם נמי חייב קא משמע לן דפטורי או דלמא בעלמא כרבנן סבירא ליה והכא היינו טעמא הואיל ומפרש חייב סתם נמי חייב ת"ש דאמרו לו לר"ע היכן מצינו באוכל כל שהוא חייב ואם איתא לימא להו אנא בכל התורה כולה כר"ש סבירא לי לדבריהם דרבנן קאמר להו לדידי בכל התורה כולה כר"ש סבירא לי לדידכו אודו לי מיהא הואיל ומפרש חייב סתם נמי חייב ואמרו ליה רבנן לא תא שמע (ז) ר"ע אומר ששרה פתו ביין ויש בה כדי לצרף כזית חייב ואי סלקא דעתך בעלמא כר"ש סבירא ליה למה לי לצרף ועוד תנן (ח) שבועה שלא אוכל ואכל גבילות וטריפות שקצים ורמשים חייב ור' שמעון פוטר והוינן בה (ט) אמאי חייב מושבע מהר סיני הוא רב ושמואל ור' יוחנן דאמרי תרוייהו בכולל דברים המותרין עם דברים האסורין ור"ל אמר אי אתה מוצא אלא אי במפרש חצי שיעור ואליבא דרבנן אי בסתם ואליבא דר' עקיבא דאמר אדם אוסר עצמו בכל שהוא ואי ס"ד בעלמא כר' שמעון סבירא ליה כל שהוא נמי מושבע ועומד מהר סיני הוא אלא לאו שמע מינה בעלמא כרבנן סבירא ליה שמע מינה: אמרו לו לרבי עקיבא היכן מצינו כו': ולא והרי נמלה (י) בריה שאני (יא) והרי הקדש (יב) הא בעינן שוה פרוטה והרי מפרש (יג) מפרש נמי בבריה דמי והרי מפרש נמי כבריה דמי והרי עפר אלא

תיפשוט

נזיר דילפינן לה ממשכת וכל משכת [כמדבר ו] במסכת פסחים (דף מג.): **חייב.** קרבן שבועה: **ור"ש פוטר.** שהרי מושבע ועומד מהר סיני על הגבולות ואין שבועה חלה על מצוה כדלקמן (דף כו.): **כגולל דבריס המותרין כו'.** כלומר אם היה נשבע על הגבולות לבדן לא היתה שבועה חלה אבל זה שאמר לא אוכל סתם כלל דברים המותרין והאסורין יחד ומיגו דחילא שבועה על המותרין חילא נמי אדברים האסורין באיסור שבועה ור"ש לית ליה איסור חל על איסור אפי' ע"י כולל: **וריש לקיש אמר.** טעמא דרבנן לאו משום כולל הוא דלא אמרינן כולל באיסורי שבועה כדמפרש ריש לקיש טעמא לקמן [כד.]: **אי אסר מולא.** שיתחייב אלא באלי שיעור מושבע עליו מהר סיני ומשום שבועה מיחייב אי במפרש אלא אוכל אלי שיעור דאמרי דאסור לכל שהוא ומפרש מודו: **אי בסתם.** מלית מוקמת לה אליבא דר"ע דאמר אדם הנשבע לא אוכל סתם דעתו לאסור עצמו בכל שהוא: **והרי נמלה.** וכן כל בריה קטנה דלדברי הכל חייב מלקות דתנן בסמ' מכות (דף יג.) אמר ר"ש אי אתם מודים באוכל נמלה כל שהוא שהוא חייב אמרו לו מפני שהיא בבריאה: **והרי הקדש.** שהוא מתחייב מעילה בשוה פרוטה ואפי' בפחות מכזית: ומשני **הא בעינן שוה פרוטה.** שזה שיעורו: **והרי מפרש.** שבועה שלא אוכל כל שהוא ואכל כל שהוא חייב: **מפרש נמי כבריה דמי.** מפרש דשבועה בבריה בשאר איסורין דמי בריה טעמא מאי משום דמשיגא מפרש נמי איהו אחשבה דאסריה עליה: **והרי עפר.** האומר שבועה שלא אוכל עפר דקס"ד דכיון דלאו בר אכילה לא שייך ביה שיעור אכילה וחייב בכל שהוא:

תיפשוט

מיהא הכא הואיל ומפרש בכל שהוא חייב סתמא נמי חייב בכל שהוא. ואמרו ליה רבנן לא. ומשטנא מדתני ר' עקיבא נזיר ששרה פתו ביין ויש בו כדי לצרף כזית חייב. פי' אם יש יין בלוע בפת שאכל שיעור כזית חייב. ש"מ מדבעי צירוף כזית לית ליה לר' עקיבא כל שהוא חייב. ותוב מדקתני שלא אוכל ואכל גבילות וטריפות כו' ואסיקנא אלא לאו ש"מ ר' עקיבא בעלמא כרבנן סבירא ליה דלא מחייב ליה אפילו מלקות אלא בכזית ש"מ: **איסקא** אמרו לו לר' עקיבא היכן מצינו באוכל כל שהוא שחייב שזה חייב. ואקשינן ולא. והרי אוכל נמלה דלוקה משום שרץ השורץ. ודתנן בריה שאני כלומר נמלה בריה שלמה היא. והרי הנהנה מן ההקדש דאפילו בפחות מכזית חייב. ודתנן בהקדש בעינן שוה פרוטה דחייבו משום הנאה היא. והרי מפרש כלומר הנשבע בפירוש לוקל פחות מכזית שחייב: ודחי' מפרש נמי כי בריה דמי דבריה מ"ט דהיא חשובה האי נמי אע"ג דהוא פחות מכשיעור כיון דפרש אחשביה. והרי עפר דבכל שהוא. א"ת עד דאיכא כזית שאין אכילה בפחות מכזית

ז) נראה דחסר כאן וי"ל לאיבעיא להו ר"ע בר"ש סבירא ליה וכו'.

עין משפט נר מצוה

יח א מיי' פ"ה מהל' מעילה הלכה ה:
יט ב מיי' פ"ב מהל' מחלוקת לשורות הל' כא סמג לאוין קלב טור"ע ר"ל סי' ק סעיף ח:
כ ג מיי' פ"ח מהל' מעילה הלכה ח:

מוסף רש"י

ורישא לאו למעוטי אכלתי ולא אכלתי. דאכלתי ולא אכלתי מייב על שגגתה קרבן (תמורה ג.). ומאי שנא. דממעטו אוכל ולא אוכל מקרבן וקא מרבי אכלתי ולא אכלתי מסיפא דמייב קרבן (שם) ומשני מסתברא. ריש"ל למעוטי אוכל ולא אוכל, קאי בלהבא. דקתני שבועה שלא אוכלנה, ממעט להבא. כגון אוכל ולא אוכל, אבל אכל קאי בלהבא ממעט לשעבר. כתמיה כגון אכלתי ולא אכלתי (שם). כל שהוא למכות. אפילו כל שהוא עונר כלומר (מעילה יח.). ריש בה כדי לצרף כזית. יש יין מונלע בתוך הפת כדי שיש (נזיר כד.). ואכל גבלות כו' חייב. דלאוין הן לאכילה ואחרת הוא דרבים עליהם (לקמן כב.). דר' שמעון פוטר. מקרבן שבועה (יומא עג.). מושבע מהר סיני הוא. והוה ליה נשבע לקיים את המצוה (שם). בכולל דברים המותרין כו'. שבועה שלא אוכל לא כשר שחוטה ולא כשר נבילה, דתנן דמיגלא דאסורא מיגלא נמי דאיסורא, ור"ש פוטר דלית ליה איסור טולל ולא אמרינן מינו (שם). אי אתה מוצא. שיהא חייב קרבן שבועה על הגבילה אם אכל כזית שהוא מושבע עליו מהר סיני אלא באוכל אלי שיעור שאינו מושבע עליו אבל אם אכל אלי שיעור מסיני ועל ידי שבועה שלא אוכל סתם נאסר בו, ואליבא דר' עקיבא. דאמר אדם הנשבע שלא אוכל סתם, אוסר עצמו בכל שהוא, הלכך הא דקתני חייב, לא כרבנן סבירא ליה מוקמינן ליה כמפרש ואי כר"ש סבירא ליה מוקמינן ליה לאילו בסתם, ור"ש פוטר, ר"ש לשעמיה דאמר בכל שהוא נמי מושבע מסיני הוא (שם עד.).

מסורת הש"ס

א) מיר ד. מכות יז. [לקמן כד. מעילה יח.]. ב) נזיר לד: ג) פסחים מד:. ד) [לקמן כב: כג:] יומא עג:. ה) [לקמן כב: כג.]. ו) [מיכא תרוייהו נדפס כנשעת וכן לקמן כב: וכג: וכן ביומא עג.] ליתא ודלאיתי לקמן נדפס כדף כב: כגלו על הגליון כשם רש"ל רב ושמואל דלמדי תרוייהו וכן מצאתי בספר רש"ל עצמו שכתב כן ולא ידעתי למה מוב לציין את דרכו ולהגיה הכל כמוקדם ועוד תמוה טובא ממה לפיסא כג: כשלמא ר' יוחנן לא אמר כרים לקים לקים אלא ר"ל מ"מ לא אמר כר' יוחנן כו' הרי להדיא דעיקר הגירסא רב ושמואל ור' יוחנן דלמדי ועי' כתוס' חולין קנ. ד"ה מר סבר וכו' כתבו להדיא דר' יוחנן אמר כשנאית דהכא כמולא וכו'], ו) [לקמן כד:], ז) [לקמן כב:], ח) [לעיל יט:], ט) [כדלאיתא בגהלדין פו.], י) [שיך לעיל למסכה יט:], כ) [נם זה שייך שם], ל) [ועי"ש תוס' פסחים מד. ד"ה לענין].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ומאי שנא מ"ו. דלמא למעוטי. נ"ב ר"ל ומ"ב מיהו ריש"ל דומיא דסיפא דתרוי למעוטי אכלתי ולא אכלתי ריש"ל לקרבן למעוטי אוכל ולא אכל ור"ל. (ב) שם ד"ה לאיבעיא לה: דהכי אהדר לה:

רבינו חננאל

מהגר' בולה ר' עקיבא היא דמחייב לשעבר שהוא חייב דברי ר' עקיבא (ג) [ושאוכל ולא אכל] ממלקות. וסיפא דקתני זו היא שבועת שוא שחייבין על זדונה מכות ועל שגגתה פטור. זו היא דלא מיחיי על שגגתה אלא הוא פטור. אבל הנשבע אכלתי ולא אכלתי בשגגה חייב קרבן: ומה ראית פסתברא קאי בלהבא כר. פי' רישא קאי בלהבא דקתני שלא אוכלנה כר' דהוא להבא ממעט שבועה שאוכל ולא אכל דהוא להבא. סיפא דקתני אם לא ראיתי גמל פורח באויר כו' דהוא לשעבר ממעט אכלתי ולא אכלתי דהוא לשעבר: **מתני'** שבועה שלא אוכל ואכל כל כלהבא חייב דברי ר' עקיבא (ד) כר' שמעון סבירא ליה דאמר ר' שמעון כל שהוא לאכוה לא אמרו כזית אלא לקרבן כלומר האוכל מכל איסורין שבתורה כגון חלב ודם וכיוצא בהן אפילו אם אכל כל שהוא לוקה אבל קרבן אינו חייב עד שיאכל כזית. ואתינן למפשטא מהא דתני אמרו לר' עקיבא היכן מצינו באוכל כל שהוא חייב כו' ודחינן ר' עקיבא לדבריהן דרבנן קאמר להו לדידי בעלמא כר' שמעון סבירא לי. אלא לדידכו אודו לי

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com